TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Dnro 9548/91/23

28.9.2023

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Viite: 27.9.2023 päivätty lausuntopyyntönne asiassa U 73/2021 vp,

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto valtioneuvoston U-jatkokirjelmästä Eduskunnalle Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta asiassa U 73/2021 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta kirjallista lausuntoa poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusehdotuksesta annetun valtioneuvoston U-jatkokirjelmän johdosta asiassa U 73/2021 vp. / UJ 24/2022 vp.

Tietosuojavaltuutetun toimisto kiittää mahdollisuudesta lausua jälleen asiassa ja viittaa myös asian aiemmissa käsittelyvaiheissa esittämiinsä näkökulmiin muun muassa sääntelykokonaisuuden ja määritelmien täsmällisyyteen ja selkeyteen liittyen. Tietosuojavaltuutetun toimisto on aiemmin nostanut esille asetusehdotuksen päällekkäisyyksiä erityisesti suhteessa voimassa olevaan tietosuojasääntelyyn.

Valtioneuvoston täsmennetyssä kannassa todetaan, että ”[v]altioneuvosto pitää tärkeänä, että poliittisen mainonnan ja siihen liittyvien kohdentamis- ja vahvistamistekniikoiden osalta löydetään tasapaino henkilötietojen suojan ja muiden perusoikeuksien kanssa. Ensisijaisesti valtioneuvosto katsoo, että kohdennetun poliittisen mainonnan tulee olla mahdollista, mikäli sille on henkilön suostumus. Myös erityisiin henkilötietoryhmiin perustuvan kohdennetun mainonnan tulisi olla mahdollista henkilön nimenomaisella suostumuksella Suomen aiempien kantojen ja neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti. Valtioneuvosto voisi kuitenkin viimeisenä vaihtoehtona hyväksyä parlamentin ehdottaman kiellon kohdentaa mainontaa silloin, kun se perustuu erityisten henkilötietoryhmien käsittelyyn, kunhan kohdennettua mainontaa koskeva sääntely on kokonaisuutena arvioiden selkeää ja ymmärrettävää sekä yhteensopivaa EU:n tietosuojasääntelyn sekä digipalvelusääntelyn kanssa. Valtioneuvosto pitää lisäksi tärkeänä, että sääntelyssä selvennetään, ettei kohdennettua poliittista mainontaa koskeva sääntely ulottuisi poliittisten toimijoiden puhtaasti henkilökohtaiseen toimintaan (esimerkiksi sosiaalisen median julkaisuihin).

Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo, että edellä mainittu valtioneuvoston täsmennetty kanta mainonnan kohdentamisen ja vahvistamistekniikoiden käytön osalta vaikuttaa perustellulta ja tasapainoiselta. Tietosuojavaltuutetun toimisto korostaa, että yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja unionin toimielinten tietosuoja-asetuksessa määritellyn suostumuksen on oltava niin sanotusti vähimmäisvaatimus mainonnan

kohdentamiselle ja vahvistamistekniikoiden käytölle, ottaen huomioon muun muassa Euroopan unionin tuomioistuimen 4.7.2023 antama ratkaisu asiassa C-252/21 Meta Platforms ym. v. Bundeskartellamt huomioon. Lisäksi voisi olla jatkoneuvotteluissa tarpeen täsmentää, kenelle ja missä vaiheessa suostumus tulee antaa, jotta se täyttää asetusten 2016/679 ja 2018/1725 edellytykset siitä, että rekisteröidyn tahdonilmaisu todella on vapaaehtoinen, yksilöity, tietoinen ja yksiselitteinen.

Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää tarkoituksenmukaisena, että valtioneuvoston kannassa on varattu mahdollisuus myös kohdentamis- ja vahvistamistekniikoiden käytön täyskiellon hyväksymiselle tarvittaessa neuvotteluiden edetessä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto myös toteaa sivuhuomiona valtioneuvoston täsmennettyyn kantaan liittyen, että ”poliittisten toimijoiden puhtaasti henkilökohtainen toiminta” on käytännössä arvioitava tapauskohtaisesti, ja tulkintakysymykset voivat toisinaan olla haastaviakin.

Tietosuojavaltuutetun toimisto lopuksi, että jatkoneuvotteluissa on edelleen ensiarvoisen tärkeää pitää huolta siitä, että jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisten toimivaltuudet varmistetaan. Neuvotteluissa on ilmeisesti ollut esillä Euroopan parlamentin ehdotuksesta asetuksen 12 artiklan valvontaa koskeva ratkaisuesitys, jossa Euroopan tietosuojavaltuutetulle (EDPS) annettaisiin toimivaltuuksia valvoa sääntelyn 12 artiklan noudattamista henkilötietojen suojan näkökulmasta ja tehdä tarkastuksia jäsenvaltioiden alueella. Tämä vaikuttaisi olevan valtiosääntöoikeudellisesti kestämätön ratkaisu ja edellyttäisi joka tapauksessa tarkkaa perustuslaillista arviointia.

Tietosuojavaltuutettu Anu Talus

Ylitarkastaja Nina Jokela

Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteystiedot

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Sähköposti: tietosuoja@om.fi

Puhelinvaihde: 029 566 6700

Verkkosivut: www.tietosuoja.fi